

ПРОЄКТНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Школяр Т.А.
Полтава, Україна*

Проєктний підхід у забезпеченні функціонування матеріально-технічної бази закладу вищої освіти із залучення можливостей програм розвитку [1] є важливим системним фактором збереження об'єктів його інфраструктури, де створюються сучасні конкурентоспроможні наукові та освітні послуги для зацікавлених осіб, стейкхолдерів. Застосування керівництвом Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка основ тактичного, операційного та стратегічного управління закладом спрямоване на системне виконання показників наукової, наукової-технічної, педагогічної активності учасників освітнього процесу університету. Дані показники піддаються ретельному контролю та аналізу, публічно доповідаються та обговорюються трудовим колективом під час звіту ректора [2].

В межах проєктного підходу університет розглядається як цілісна система для якої обрані та погоджені менеджментом пріоритетні напрямки подаючи заявок, проєктних пропозицій в програми різного рівня можливості отримання допомоги на розвиток об'єктів інфраструктури закладу освіти. Серед напрямків є проєкти термомодернізації будівель, ремонти конструкцій навчального корпусу, будівель гуртожитків, модернізації їдальні університету, реконструкція природних водних об'єктів ботанічного саду та ін.

При підготовці та подачі заявок або проєктних пропозицій в програми різного рівня з метою можливості отримання допомоги на розвиток об'єктів інфраструктури закладу освіти використовуються як правило типові форми проєктної пропозиції. Як правило вони включають наступні підрозділи: назва проєкту, назва цілі Програми на певний період, мета та завдання проєкту, територія, на яку проєкт матиме вплив, цільові групи проєкту та кінцеві бенефіціари проєкту, опис проблеми, на вирішення якої спрямований проєкт, очікувані результати від реалізації проєкту, економічна ефективність реалізації проєкту, соціальний вплив, екологічний вплив, основні етапи та заходи проєкту, період реалізації проєкту, орієнтовний обсяг фінансування та ін.

Наведемо основні характеристики грантових конкурсів згідно методичних вказівок [3]. Визначившись із переліком найбільш прийнятних для підтримки вашого проєкту донорів, необхідно докладно ознайомитися з умовами надання ними фінансової допомоги. Щоб запобігти виникненню ситуації, коли проєкт буде відхилено через недотримання формальних вимог, перед написанням заявки треба уважно вивчити особливості грантових конкурсів, особливу увагу приділяючи таким характеристикам.

Географія конкурсу. Грантодавець може оголосити конкурс для певних регіонів України. Так, наприклад, у більшості програм прикордонного співробітництва можуть брати участь лише ті області, які межують з країнами ЄС. Географічні обмеження можуть стосуватися й окремих районів у межах

однієї області. У деяких випадках конкурси проводяться лише для сільської місцевості, або навпаки - для міст визначеного розміру (наприклад з населенням не менше 50 тис. жителів).

Тип одержувачів грантів. В умовах будь-якого конкурсу завжди чітко визначається, хто може брати в ньому участь. Тобто від кого може подаватися проєктна заявка - від громадських об'єднань, закладів вищої освіти, засобів масової інформації, органів місцевого самоврядування, ОСББ, ініціативних груп тощо.

У конкурсах для громадських організацій донор може висунути додаткові вимоги до здобувачів грантів, якими можуть бути, наприклад, конкретні типи НДО (молодіжні, жіночі, фонди громад тощо), час існування організації, наявність досвіду реалізації проєктів міжнародної технічної допомоги та ін. Тому представникам органів публічної влади, починаючи роботу над проєктом, варто відразу пошукати партнерську громадську організацію, від якої й буде подаватися проєктна заявка. При цьому бажано, щоб з такою організацією було підписано угоду про співпрацю. Утім інколи заявки вимагаються від цілих консорціумів з організацій, які мають представляти різні регіони України. У деяких конкурсах обов'язковою умовою участі є наявність організації-партнера з країн ЄС, США або Канади.

Пріоритети конкурсу. Напрямки надання донорами міжнародної технічної допомоги конкретизуються у пріоритетах конкретних конкурсів.

Практики рекомендують: уважно прочитавши оголошення про конкурс, спробуйте визначити, чи можливо в рамках даного конкурсу вирішити соціальну проблему, яка вас турбує. Не засмучуйтесь, якщо на перший погляд визначені донором пріоритети вам не підходять. Спробуйте розглянути їх під іншим кутом зору. Пошукайте можливий зв'язок між вашим проєктом та цими пріоритетами. Нетривіальний підхід допомагає, наприклад, у рамках конкурсу з гендерної проблематики відремонтувати вуличне освітлення (оскільки темрява на вулицях населеного пункту обмежує можливість вільного пересування жінок у вечірній час), а в межах конкурсу зі створення нових соціальних послуг можна відремонтувати дитячий оздоровчий табір (інноваційна соціальна послуга при цьому полягає у використанні нових методик профілактики девіантної поведінки неповнолітніх під час дитячого оздоровлення). А такий напрямок конкурсу, як «розвиток громадської активності» взагалі дозволяє залучити громаду до будь-якої суспільно корисної діяльності.

Терміни подання заявки (deadline) та підведення підсумків конкурсу. Зверніть увагу на строки подання заявки грантодавцю. Закордонні організації звичайно досить суворо ставляться до дотримання цих строків. Частина донорів проводить постійно діючі конкурси. Це означає, що проєктні пропозиції приймаються у будь-який час (аж до вичерпання виділеного на поточний рік бюджету). Експертні комісії збираються за потребою і розглядають наявні запити. Багато хто розглядає проєкти один раз на квартал, дехто - щомісяця, проте більшість грантодавців визначає конкретні терміни, коли завершується прийом заявок на даний конкурс. У цьому випадку треба

відслідкувати, чи донор вимагає, щоб заявка не пізніше визначеного часу потрапила до нього в офіс, чи достатньо поштового штемпеля на пакеті з документами.

Також треба розуміти, що від оголошення результатів конкурсу до моменту, коли кошти потраплять на рахунок вашої організації, може пройти кілька місяців, і враховувати цей факт при плануванні своєї діяльності.

Розмір гранта та розмір власного внеску. Такого роду інформація говорить, яку суму можна вказувати у заявці на часткове фінансування, і визначає той масштаб заходів, на який розраховує донор. В оголошенні про конкурс, зазвичай, вказуються його загальний бюджет, а також максимальний, у деяких випадках - і мінімальний розмір гранту. Це пов'язано з тим, що багатьом донорам, особливо державним агентствам, часто буває не вигідно присуджувати гранти менше певної суми у зв'язку з великими бюрократичними витратами на їх розгляд і супровід.

Знання загального бюджету конкурсу і максимального розміру гранту дозволяє приблизно визначити кількість організацій, які можуть отримати підтримку, та оцінити власні шанси на перемогу. Зазначимо, що чим більше розмір гранта, тим вище вимоги до організацій, які прагнуть його здобути. Важливим стримуючим фактором виступає розмір власного внеску, який може сягати від 10 до 50%, адже жоден донор не прагне профінансувати 100% бюджету проєкту. Власний внесок організації-заявника та залучені з інших джерел кошти визначають серйозність намірів пошукача та вагомість його заявки. Якщо умови конкурсу не вимагають суто грошової форми власного внеску, до нього можна зарахувати, наприклад:

- вартість робіт, які будуть виконуватись в рамках реалізації проєкту членами вашої організації та волонтерами;
- вартість оренди приміщень, оргтехніки та транспортних засобів, які є в розпорядженні вашої організації та будуть використовуватись при реалізації проєкту;
- вартість витрат на мобільний зв'язок та Інтернет тощо.

Термін реалізації проєкту. Часові рамки визначають інтенсивність заходів у проєкті та вид графіка. Найбільш поширеними є конкурси для середньострокових проєктів — від 6 місяців до 1 року. Рідше проводяться конкурси, які залишають на реалізацію до 6 місяців. Донори, як правило, не фінансують довгострокові проєкти. Якщо проєкт не може бути виконаний за 1 рік, то він має бути розбитий на окремі стадії. Причому заявки на наступні стадії пишуться вже після реалізації попередньої.

Види діяльності, що фінансуються. У деяких випадках у рамках певного конкурсу донор може фінансувати чітко визначені заходи. Наприклад, грантодавцем може бути підтримано здійснення таких видів діяльності, як проведення конференцій (семінарів, тренінгів), досліджень (польових, лабораторних, експедиційних), видання (періодичні, разові), навчальні заходи та ін. Грантодавці можуть відмовлятися фінансувати деякі статті видатків, найчастіше - непрямі видатки та / або оплату праці.

Які формальні документи вимагаються. Чим довший список додатків до

проекту, тим більше роботи для їх підготування. Це потрібно перевірити раніше і виділити достатню кількість часу для їх складення. Це особливо важливий етап у підготовці проектів, пов'язаних із отриманням дозволів, сертифікатів і адміністративних рішень.

Розпочинаючи пошук фінансування, необхідно пам'ятати, що за один день написати нормальний проект неможливо. Тому обов'язковою умовою успішного здобування грантів є вмілий розподіл часу на написання проектною заявки. Починати готувати заявку потрібно завчасно, - чим раніше починається ця діяльність, тим більше часу буде для ознайомлення з інтересами донорів і з самим процесом написання заявки. Вищенаведені рекомендації є одним із розділів проектного підходу у розвитку матеріально-технічної бази закладу вищої освіти, а саме Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Список використаних джерел:

1. Школяр Т. А. Аспекти проектного підходу закладу вищої освіти в контексті участі в програмах розвитку різного рівня Ресурсно-орієнтоване навчання в «ЗД»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 133–136. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23130>
2. Гриньова М. В., Школяр С. П. Деякі важелі мотивації інноваційної діяльності як елементи моделі розвитку закладу освіти. Ресурсно-орієнтоване навчання в «ЗД»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 33–38. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23131>
3. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері : метод. рек. для органів О-75 влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І.Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. Харків : Золоті сторінки, 2017. 148 с.

ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ ФОНДІВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОГО ЕЛЕМЕНТУ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНО НАПРАВЛЕНОГО ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

*Школяр С.П., Гура М.В.
Полтава, Україна*

Формування бібліотечних фондів як інформаційного елементу моделі інноваційно направленою освітнього закладу є одним із пріоритетних напрямків розвитку Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка та знаходиться під постійною увагою та контролем менеджменту ЗВО. У попередніх дослідженнях авторами (Школяр С.П., Гура М.В., 2024) показано, що в моделі ЗВО бібліотека закладу відноситься до структурних підрозділів четвертого рівня - рівня прийняття загально університетських рішень щодо формування стратегії і політик. Тому